

Posudek oponenta na diplomovou práci

Kateřina Radovnická: *Porovnání restorativních účinků odlišných druhů venkovního prostředí*, katedra psychologie FF UK, Praha 2016

Z formálního hlediska je práce sestavena srozumitelně (na část teoretickou a empirickou a je (kromě příloh) uzavřená seznamem přiměřeného množství zdrojové naší i zahraniční (starší i novější) literatury. Rozsah práce je na dolní hranici.

Zvolené téma práce je bezesporu psychologicky zajímavé a aktuální vzhledem ze způsobu života mnoha (ne-li většiny) lidí naší společnosti. Autorka definuje fenomén restorace a jeho místo v environmentální psychologii. Prochází možná dělení a vnímání prostředí, jeho pozitivní i negativní vlivy. Oceňuji, že autorka nepřehlédla významný vliv našeho Michala Černouška, který se tematice psychologie prostředí věnoval. Dále autorka věnuje pozornost dvěma teoriím (pojedinávaným v environmentální psychologii): teorii regenerace pozornosti - ART a teorii snížení stresu – SRT. Sumárně to jsou teorie vysvětlující pozitivní působení „přírody a zeleně“ na člověka. Na tomto místě se ptám, jestli autoři R. a S. Kaplanovi explicitně hovoří o zeleni samostatně vedle přírody. Oddělují tedy zeleň od přírody? A co je ten základní faktor zeleně? Zelená barva? To bychom byli hned u vlivu barev, což asi Kaplanovi nezamýšleli. Jako podstatná hodnotím čtyři kritéria maximálního účinku takových prostředí, jak je zformulovali Kaplanovi (ocitnout se mimo požadavky každodennosti, rutiny; příjemné smyslové zaujetí nevтіravě působivým prostředím; rozsah nebo prostor, který dává smysl rozlehlosti a propojenosti prožívání a poznávání světa; kompatibilita s preferencemi dané osoby). A ptám se: jsou některé z těchto faktorů důležitější než jiné? A ještě: které z nich se dají namodelovat a které obtížně? Pravděpodobně lze počítat s obrázky prostředí, protože to zvolila autorka pro vlastní výzkum.

V návrhu vlastního projektu autorka navrhuje testovat vliv vybraných obrázkových podnětů (přírody, parku a města) na úroveň pozornosti (test D2) a na emoční ladění (test POMS). A protože jde o u nás výzkum zatím ojedinělý, zajímá autorku také srovnání s výsledky zahraničních studií. Autorka zvolila důmyslný design, který je třeba ocenit. Protože v krátkém čase je experimentální skupina testovaná testem pozornosti a testem emočního ladění, ověřuje si nejdříve srovnáním výkonu v D2 skupiny experimentální (druhé měření) a srovnávací (tam je měření jen jedno, po expozici podnětů prostředí). Na str. 50 autorka konstatuje, že nachází statistický rozdíl (vyšší výkon v D2 při druhém měření u experimentální skupiny – snad díky zácvciku apod.). Na str. 50 je výsledek vázán na situaci s obrázkovým podnětem města. To by chtělo vysvětlení: testovala se pouze tato jedna podnětová situace? Proč tato? Je jisté, že při podnětu např. přírody by to nebylo jiné? Dále: v uvedené tabulce na str. 50 nahoře nerozumím

„D2 po – e x s (celkem)“. Každá tabulka by měla mít své číslo, název a event. vysvětlení zkratk, pokud tak nebylo učiněno někde dříve v textu (a to nemohu najít...). Pro autorku tento výsledkem znamená, že dále porovnává výsledky druhého testování experimentální skupiny s výsledky testování srovnávací skupiny. To je to, co považuji za bystré metodologické řešení! Autorka se odvolává na „Solomonův design“. To by ovšem chtělo nějaký odkaz, protože to není běžný postup známý z každé učebnice. V literatuře vzadu nic k tomu není. Dále už jsou tedy prezentované výsledky testu POMS před expozicí u experimentální skupiny (N=77) a testů ve skupině srovnávací (N=92). Na str. 47 je uvedeno, že celkových 169 osob bylo rozděleno (patrně náhodně) do šesti výzkumných skupin po zhruba 25ti osobách. Bylo by dobře čtenáři usnadnit situaci a hned vysvětlit, proč těch šest skupin (Podle počtu faktorů metody POMS? Anebo ve smyslu: tři podskupiny podle podnětů ve skupině experimentální a tři podskupiny ve skupině srovnávací opět podle typu podnětu?). Dále se však už s tímto dělením na šest skupin nikde nepracuje. Anebo ano? Kde? Autorka také uvádí, že každé osobě byl prezentován pouze jeden podnět (město, nebo příroda, nebo park). Jsou tedy vůči sobě testované skupiny se stejným podnětem? Bylo by to nanejvýš potřeba jasně uvést (v očíslovaných a nazvaných tabulkách ...)!

Oceňuji autorčinu bohatou diskusi výsledků vlastního výzkumu i srovnání se zahraničními studiemi. Celkově mě autorka přesvědčila, že výzkumy tohoto typu jsou důležité a navzdory množství proměnných i proveditelné.

Předloženou práci považuji za splňující na ni kladené požadavky a doporučuji ji k obhajobě. Jako hodnocení navrhuji: velmi dobře.

Praha 23.12. 2016

Jiří Šípek